

914 1) excommunicatio non reservata in eos, qui mandant vel cogunt ad sepulturam ecclesiasticam hominis nominatim interdicti (Constit. „Apostolicae Sedis“ ser. IV. n. 1);

2) suspensio Rom. Pontifici reservata contra eum, qui ab Episcopo nominatim interdicto ordinem suscepit, eaque suspensio incurritur *ab ordine sic suscepto* (ibid. *Suspens.* n. 6);

3) interdictum ab ingressu ecclesiae contra eos, qui interdictum locale violant celebrando aut celebrari faciendo divina (ibid. *Interd.* n. 2);

4) activa et passiva electione privantur clerici vel religiosi violantes interdictum locale: ex cap. „*Is, qui*“ (18) l. 5 tit. 11 in 6.

NB. 1. Ab interdicto personali speciali, quod a jure sit latum pro indeterminato tempore, nisi reservatio sit expressa aut natura causae eam exigat, absolvere quidem potest, si de foro interno agitur, supposita iusta dispositione poenitentis, quilibet confessarius; ab aliis autem interdictis absolvere ille tantum potest, qui tulit, aut qui ejus est Superior. Excipitur tamen articulus mortis, siquidem illo tempore quilibet confessarius a personali interdicto quocumque absolvere potest, imposita pro circumstantiis obligatione comparandi post superatum forte mortis periculum vel morbum.

NB. 2. Ferre interdictum locale solus ille potest, qui externam jurisdictionem localem habet. Imo praelati id nequeunt, nisi in territorio subiectum sibi *populum* habeant. Cf. Mazzotta l. c. cap. 4.

Caput V. — Appendix.

De poenis ecclesiasticis vindicativis, quae quoad effectus censuris similes sunt, sive de Depositione, Degradatione, Cessatione a divinis, sepulturae privatione.

915 Quo melius per oppositionem et collationem similium poenarum eae, quas hucusque exposuimus, cognoscantur, breviter dandam esse duxi notionem reliquarum poenarum ecclesiasticarum; quamquam illae per se, utpote poenae *externi fori tantum*, ad jus canonicum spectant, ibique plenius tractandae sunt.

Cf. Phillips *Lehrbuch*, § 188, von Schulte *System des can. Rechts* p. 396 sqq., Schmalzgrueber *jus ecclesiast.* l. 5 tit. 37, Berardi *Comment.* t. IV. p. 183 sqq.

Cum suspensione igitur cognitionem quandam habent poenae illae priores, depositionis et degradationis, posteriores cum interdicto: verum nullatenus sunt censurae.

§ 1.

Depositio.

1. Depositio poena ecclesiastica est — utar verbis Benedict. XIV. *de syn. dioec.* l. 9 cap. 6 n. 3. — per quam clericus perpetuo removetur a suscepti ordinis exercitio, aut ab officio et ecclesiasticae jurisdictionis usu, aut a beneficio, aut denique ab ordine simul et officio atque beneficio.

2. Distinguitur a suspensione: 1) eo quod semper privat non tantum licito, sed etiam valido usu ejus potestatis, quae ab Ecclesia pendet (a for-

tiori inducit, sicut suspensio, inhabilitatem ad aliquod ecclesiasticum officium vel beneficium accipiendum); 2) eo quod depositio est de se *perpetua*, neque mere medicinalis poena.

3. Ut haec poena infligi possit, clericus convictus esse debet alicujus gravis sceleris commissi.

4. Clericus depositus retinet nihilominus utrumque privilegium fori et canonis.

§ 2.

Degradatio.

1. Poena degradationis, quae multo magis perpetua est et per se non 916 condonatur, id addit super depositionem, ut clericum coram ecclesiastico foro omnino releget ad statum laicalem, ita ut omni officio clericali et jure ad id privatus existat, neque amplius privilegio fori vel canonis fruatur.

2. Distinguitur tamen degradatio *verbalis* et *realis* (sive actualis). Verbalis degradatio solo privilegio fori privat, relinquit clerico privilegium canonis; cum reali degradatione utriusque privilegii extinctio conjungitur.

3. Pro majore dignitate clerici degradandi major numerus iudicum, imo Episcoporum requiritur, ut coram iis res agatur. Cf. tamen. Trid. sess. 13 c. 4 *de ref.*

Degradationem verbalem subsequitur, si ad illam procedendum est, realis, qua clericus ornatu suo competenti indutus gradatim sacris vestibus et insignibus exuitur cum caerimoniis in Pontificali descriptis. Quibus expletis, degradatus iudici laicali adstanti traditur, ut secundum civiles leges in reum animadvertatur; commendatur quidem iudici, ut moderatione utatur et a poena sanguinis absteat.

4. Degradationem Episcopus infligere nequit, nisi propter gravissima crimina, in quibus clericus incorrigibilem se ostendit, aut quibus *in jure* haec poena decernitur. Incorrigibilis ille censetur, qui neque depositione neque excommunicatione ad meliorem frugem deduci potuerit.

Crimina, quibus ex jure communi degradationis poena annexa sit, a Bened. XIV. l. c. *de syn.* l. 9 c. 6 n. 7 haec recensentur:

1) haeresis et apostasia, saltem si relapsus aut pertinacia accedat; 2) falsificatio literarum Apostolicarum; 3) assassinium; 4) frequens sodomia; 4) celebratio Missae vel exceptio confessionum sine ordine presbyterali; 6) furtum SS. Eucharistiae; 7) procuratio abortus (post foetum animatum) effectu secuto.

At in aliis etiam criminibus valde atrocibus, si ut supra de incorrigibilitate constat, ad degradationem tandem procedi potest.

5. Clericus vero degradatus per se nullo modo eximitur ab obligatione recitandi officii divini, aliisque oneribus, nisi forte propter aliam poenam superadditam — e. g. condemnationem ad triremes — recitatio divini officii fiat moraliter impossibilis.

§ 3.

Cessatio a divinis.

1. Cessatio a divinis non tam poena est, quam publicus luctus im- 917 positus propter gravissimum crimen in aliquo loco commissum; est autem semper *localis*.

2. In effectibus suis, ut ex ipso nomine apparet, similitudinem habet cum interdicto.

3. Differt ab interdicto per hoc, quod neque certis quibusdam diebus neque privatim a quibusdam personis divina peragi possunt, sed totaliter abstinendum est 1) a sacramentis, 2) a divinis officiis, 3) a sepultura ecclesiastica.

4. Quandam speciem cessationis a divinis habemus in iis casibus, quando ecclesia polluitur. Alias cessatio a divinis ab homine imponi debet; nam ab ipso solo jure praeter ecclesiae pollutionem in nulla causa ex sese imponitur.

5. Sacramenta *necessaria*, quae in interdicto conceduntur, etiam tempore cessationis a divinis conferri licet.

§ 4.

Sepulturae ecclesiasticae denegatio.

918 1. In superioribus jam dictum est, et excommunicationem et interdictum id secum ferre, aut saltem secum ferre posse, ut ecclesiastica sepultura deneganda sit. Atque etiam exceptiones ibi notatae sunt.

2. Sed ecclesiastica sepultura etiam aliis jure denegatur et deneganda est, universim igitur iis, qui aut ad Ecclesiam nullatenus pertinuerunt, aut publice ab ea excisi erant, aut tamquam peccatores publici in impenitentia decesserunt.

3. Speciatim hi enumerandi sunt: 1) infideles non baptizati, imo etiam infantes sine baptismo mortui; 2) notorii haeretici sive schismatici eorumque asseclae, similiter increduli vel apostatae; 3) ii, qui in duello occubuerunt; quos Bened. XIV. privari vult ecclesiasticam sepulturam, etsi extra locum conflictus post data signa poenitentiae et receptam absolutionem defuncti sint, — quare mitior agendi ratio cum iis, qui poenitentes et reconciliati obierunt, si alicubi invaluit, ex sola legitima consuetudine excusari potest; 4) suicidae, nisi probabile sit, eos in amentia sive rationis impotes sibi vim intulisse, aut nisi ante decessum poenitentiam ostenderunt; 5) omnes peccatores publici et notorii, qui in impenitentia defuncti sunt.

4. Non deneganda est sepultura ecclesiastica iis fidelibus, qui, quantumvis peccatores fuerint, ante mortem sinceram poenitentiam egerunt. Quare non excluduntur a christiana sepultura: 1) capitis damnati, qui sacramentaliter confessi sunt, quamquam *solemnitas* omititur; 2) ii, qui artem illicitam exercuerunt, si similiter ante mortem sunt conversi; 3) ii, qui diu sine sacramentorum participatione vitam egerunt, si modo ante mortem sacramentorum recipendorum desiderium manifestaverunt seu sacerdotem advocarunt; 4) ii, qui aliter scandalo publico fuerunt, sed in mortis articulo scandalum submoverunt atque satisfactionem praestiterunt.

919 5. Aliquando dubium existere potest propter poenitentiae signa dubie tantum data, aut propter dubium imputabilitatis suicidii. In his et similibus casibus per se quidem, si rationabile dubium est, potius inclinandum est

in meliorem partem; quod etiam observari interdum debet, si solus sacerdos testis repulsae fuit, quam dedit moribundus conversionem suadenti. — At ne nimis res in laxitatem desinat, id etiam adverti debet, eum, qui publicum scandalum dederit, vel ex aliqua ratione publicam satisfactionem praestare debeat, tamdiu debere pro impenitente haberi, donec publice vel saltem coram testibus retractationem fecerit; quare eum, si sacerdotem solum secum agentem repellat, manere omnino publice peccatorem impenitentem, qui christiano more sepeliri nequeat.

6. Si dubium de concedenda aut deneganda sepultura ex jure oritur, seu ex dubia consuetudine communi legi contraria, Episcopus consulendus, ejusque judicio per se standum est.

7. Si catholici ex necessitate permixti cum acatholicis vel infidelibus sepeliri debent, ita ut ne pars quidem separata communis coemeterii iis concedatur: nihil relinquitur, nisi ut quodcumque sepulchrum singillatim benedicatur et locus sacer reddatur; alias pars pro catholicis separata benedicatur, relicto certo spatio non benedicto pro infantibus, si qui forte sine baptismo moriantur.

Sectio II.

De censuris latae sententiae singillatim consideratis.

Omnes fere censurae latae sententiae Constitutione Pii IX. „*Apostolicae Sedis*“ 12. Octob. 1869 data recensentur: quare id nobis reliquum est, ut brevem quandam declarationem singulorum articulorum demus. Singulis capitibus series singulas diversi gradus excommunicationum, dein duobus capp. subsequentibus omnes suspensiones et interdicta explicaturi sumus¹.

Excommunicationes quadruplicis generis enumerantur 1) speciali modo R. Pontifici reservatae, 2) R. P. ordinario modo reservatae, 3) Ordinariis reservatae, 4) nemini reservatae. Quanam sit horum generum distinctio, quodve discrimen, supra satis explicatum est.

Caput I. seu Series I.

Excommunicationes speciali modo R. Pontifici reservatae latae sunt contra:

§ 1.

„Omnes a christiana fide apostatas, et omnes ac singulos haereticos quocumque nomine censeantur et cujuscunque sectae existant;isque credentes, eorumque receptores, fautores ac generaliter quoslibet eorum defensores.“ (Bulla „*Coen.*“ § 1.)

¹ In hac brevi explicatione consului praeter veteres Auctores de iisdem rebus agentes potissimum: 1) explicationem datam in libell. „*Acta S. Sedis*“, 2) Commentationem Reatinam a D'Annibale, nunc Episcopo Carystensi, editam, 3) Commentat. Nolanam, a Formisana, Ep. Nolano, factam (ed. 8), 4) notas Ballerini ad Gury Comp. edit. Rom. 5.